

3.4 Carlsberg

Produktionens København: Bryggeriet der blev et højdepunkt indenfor dansk industriarkitektur.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter Carlsberg-bryggeriernes hovedsæde og tidligere fabriksområde i Valby, der i dag er udviklet til et blandet byområde, samt Ny Carlsberg Glyptotek i Indre By.

Begrundelse

Kulturmiljøet i Valby har siden 1847 været hjemsted for Carlsberg-bryggerierne, der i 150 år var et af de væsentligste industrianlæg i Danmark. Carlsberg satsede som det første københavnske bryggeri på brugen af dampkraft, og områdets historiske bygninger og produktionsanlæg vidner om udviklingen af de industrialiserede produktionsformer - fra den tidlige mekanisering og dampkogning til den senere rationalisering og fuldautomatisering. Carlsberg var byggeteknisk på forkant med udviklingen, og kulturmiljøet er et højdepunkt indenfor dansk industriarkitektur. Carlsberg er et af Slots- og Kulturstyrelsens 25 nationale industriminder.

Carlsberg Bryggerierne

Bryggeriet i Valby blev opført af brygger J. C. Jacobsen, der i 1847 flyttede sin ølproduktion fra middelalderbyen til Valby Bakke, hvor der var plads, rent vand og nærhed til jernbanen. Bryggeriet blev opkaldt efter sønnen Carl, der ligeledes blev brygger. Efter uoverensstemmelser åbnede Carl Jacobsen i 1882 et nyt bryggeri under navnet Ny Carlsberg, og J. C. Jacobsen ændrede navnet på sit til Gamle Carlsberg. I 1906 blev de lagt sammen til Carlsberg Bryggerierne.

Kulturmiljøet bærer tydelige spor af de to bryggere, der efter gammel tradition boede på virksomhedens område, men opførte herskabsboliger med store haveanlæg tydeligt adskilt fra produktionen. J. C. Jacobsen tegnede selv flere af fabriksbygningerne med bistand fra tidens anerkendte arkitekter, og både far og søn var blandt datidens største mæcener. Carl Jacobsen, der var kunstsamler, grundlagde Ny Carlsberg Glyptotek, som er udpeget som en del af kulturmiljøet.

Fra bryggeri til blandet byområde

I 2008 blev hovedparten af bryggeriproduktionen afviklet, men Carlsbergs administrative, forskningsmæssige og besøgs-mæssige aktiviteter samt Husbryggeriet Jacobsen ligger stadig i området. Koncernens seneste tilføjelser omfatter forskerboliger og nyt hovedkvarter. Kulturmiljøet er i dag udviklet til et blandet byområde med boliger, erhverv og offentlige funktioner. Dele af produktionsanlægget er nedrevet, men fortællingen om Carlsberg består og kan fortsat aflæses i en lang række strukturer, bygninger og anlæg, hvoraf de fleste er omdannet og har fået nye funktioner. De bærende bevaringsværdier på Carlsberg er koncentreret i den vestlige del af området, hvorimod den resterende del af kulturmiljøet rummer færre, enkeltstående historiske elementer.

Bærende bevaringsværdier

- De fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, herunder bygningsdele som porte, skorstene, belægninger og siloer.
- De fredede og bevaringsværdige haver J. C. Jacobsens Have, Carls Jacobsens Have og haven foran forskningslaboratoriet på Gamle Carlsberg Vej.
- Ny Carlsberg Vej med alléplantning i samspil med Elefantporten og Dobbeltporten som central akse og ankomstvej.
- Ny Carlsberg Glyptotek med haveanlæg og forplads.

Sårbarhed

Kulturmiljøets historiske bygninger er, i det omfang de ikke er sikret gennem fredning og

bevaringsbestemmelser, sårbare overfor om- og tilbygninger og facadeændringer, der ikke er tilpasset bygningernes oprindelige arkitektoniske udtryk.

Nuværende sikring

- En række bygninger og anlæg på Carlsberg er fredede, herunder kældre og haveanlæg.
- Glyptoteket med forplads og haveanlæg er fredet.
- En række bygninger er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen.
- Carlsberg-området er omfattet af lokalplaner, der udpeger bevaringsværdig bebyggelse samt bevaringsværdige haver, træerækker og træer.

Udviklingsmuligheder

Carlsberg-området er næsten fuldt udbygget, og der er begrænsede udviklingsmuligheder. Glyptoteket med have og forplads fremstår som et intakt anlæg, der skal opretholdes i sin nuværende form.

